

1949 július 21

Kórház a multban

Osákányok csattognak a rom-épületeken, a törmelék és por nyomán új kórházak épülnek, 9000 kórházi ágyat befogadó épületek az ötéves terv keretében s ezekből 3000 a tüdőbetegek gyógyulását szolgálja. Eltűnnek a régi Szent János-kórház romjai is, amely a budai Széna-tér egyik szögletén több mint két évszázadon át állott.

A régi Szent János-kórház, a városi koroda nyomaira először az 1710-iki nagy pestisjárványkor bukkanunk. A tanács a polgári lövőhely szegényházutcai felső sarkára pestisbarakot építtetett. Mikor megszűnt a járvány, a barakot továbbra is kórházi célokra tartották fenn. Szegények és betegek laktak itt, akiknek egy asszony viselte gondját és koldulta össze jobb módú emberektől azt, amire a betegeknek szükségük volt, mert a tanács személyenként csak 3 krajcárt, az asszony számára pedig 6 krajcárt szavazott meg napi élelmezésre. Ezenkívül havi 8, később 10 forint támogatást is kapott a kórház egyéb kórházi költségek fedezésére.

A kórház ekkor kis földszintes épület volt; négy szobájában 12 elszegényedett budai polgár lakott. Részben kórház, részben szegényház ez, ahol a betegeket a városi orvos kezelte. Jobbmódú polgárok segítették, támogatták a kis kórházat alapítványokkal. 1718-ban vásárolta meg a tanács azt a telket, melyen a kórház megnagyobbított épülete állott, hogy kápolnát építtessen rajta és hogy a kórház befogadóképességét is növelje. Érdekes és említésreméltó adat: valószínűleg ekkor *illesztették bele a kórház alapfalába Boldog Margitnak, IV. Béla leányának egyik újját is, hogy az segítsen meggyógyítani a kórház betegeit.* Ime, a régi gyógyítás alapja!

Óriási fejlődést jelentett a kórház életében az 1777. esztendő, mikor a nagyszombati egyetem orvosi fakultása Budára került. Az elméleti tanszékek a királyi palotában és különböző magánházakban kaptak helyet, a klinikai oktatást a városi korodában folytatták. Ez azonban sehogyan sem felelt meg az egyetemi igényeknek s mikor a helytartótanács leiratot intéz a budai tanácshoz a kórház szörnyű elhanyagoltsága miatt, ez azzal védekezik, hogy *nehézek a viszonyok, pénzük sincsen, mert csak a céhek fizetnek ápolási költséget betegeik után, két kórtermet pedig az egyetemi klinika foglal le. Férfiak és nők csak deszkafalal vannak egymástól elválasztva és ha sok a beteg, a folyosón is állítanak fel pótágyakat.* A bizonytalan és meg nem felelő állapotnak az vetett véget, hogy II. József meglátogatta az egyetemi klinikát és miután semmiképpen sem volt megelégedve a helyzettel, a klinikát a Vár termelében akarta elhelyezni. Erre nem került már sor, mert 1784-ben az egyetem átköltözött Pestre.

1818-ban újabb kórházbővítési akció indult; adakozásokból és a céhek munkájának segítségével lerakják az új kórházi rész alapkövét, melyben az építés adatait megörökítő címlemezét helyezték el. Az újonnan átépített egyemeletes kórház, mely nemes barokkfrontjával, klastromi stílusával, két hatalmas jón-oszlopával az akkori Buda legszebb épületei közé tartozott, 1820-ban nyitotta meg kapuit. Az első emeleten volt a szegényház, a földszinten a női kórházat helyezték el. Itt 8 kórteremben 100 ágy állott a betegek rendelkezésére. A vérbajók számára külön termet rendeztek be. Őrizték itt a betegeket nagyon, hogy meg ne szökessenek: *fából készült ketrec volt minden beteg ágya körül, lezárható ajtóval.* Az udvari kis épületszárnyban néhány elmebetegét is *őrizték* a *kázmester felügyelete alatt.* A szabadságharc alatt hadikórház volt a régi Szent János-kórház, amely egészen 1898-ig, amikor a Svábhely aljában megnyílt az új és modernül felszerelt Szent János-kórház, Buda város központi kórháza maradt.

Ilyen volt egy régi kórház és benne a régi betegek élete. Menyílt kellett fejlődünk, hogy betegeink ma napos, tiszta, hófehér termekben találjanak gyógyulást a ma kórházaiban.

L. Brüll Klára